

**Z H NSEL YETERS ZL K TEN ETK LENM Ö RENC LER N OKUMA HIZININ
ARTTIRILMASINDA ÖNCEDED NLEME+TEKRARLI OKUMA+GER B LD R M+ÖDÜL
YÖNTEM Ö RET M N NETK S**

T.S.K GÜLSAV ÖZEL E T M OKULU VE REHAB L TASYON MERKEZ

ÖZEL E T M Ö RETMENLER : Sema SA DIÇ
Tu ba SA LAM
Zuhal Nuray UCUZCU
U ur ARMUTCU

B R M GÖREVL LER : Ay egül KAYA
Zeynep SÜLLÜ

G R

Zihinsel yetersizlikten etkilenmi bireylerde okuma, okudu unu anlama ve okuma hızında yava lık gibi problemler görülmektedir. Okuma hızının yava lı ı okudu unu anlamayı da etkilemektedir. Bunun yanı sıra sınıf içinde sesli okuma etkinliklerinde yetersizlikten etkilenmi çocu un yava okuması onun farklılı ını öne çıkartarak akranları tarafından kabulünü zorla tırmakta ve akranlarının olumsuz tutumlar geli tirmesine neden olmaktadır. Bu nedenlerle yetersizlikten etkilenmi ö rencilerin okuma hızını artırmaya yönelik çalı maların yapılması gereklili i ortaya çıkmaktadır diyebiliriz.

Bu uygulama örne inde T.S.K. Özel Gülhane Sa lık Vakfı Özel E itim Okulumuzda e itim almakta olan 13 ya nda MMR tanısı almı B'nin yapılan performans alım süreçlerinin sonunda, 7. sınıfa gitmekte olan B'nin okuma hızının 107 kelimelik metni ortalama 13 dakika 18 saniye oldu u belirlenmi tir. Akranları de erlendirildi inde (performans alım sürecinde kullanılan metinler ile 7. sınıfa gitmekte olan 3 ö renci ile performans alım sürecinin aynısı uygulanmı tir. Uygulamalar sonucunda ö rencilerin okuma hızları ortalama 1 dakika olarak belirlenmi tir..) 7. sınıfa gitmekte olan ö rencilerin 107 kelimelik aynı metni okuma hızları ortalama 1 dakikadır. Bu veriler göz önüne alındı nda, ö rencinin okuma hızının arttırılması ve okuma hatalarının en alt seviyeye indirilmesi için önceden dinleme +tekrarlı okuma+geri bildirim+ödül yöntemiyle uygulama amaçlanmı tir.

UYGULAMACILAR

T.S.K. Gülsav Özel E itim ve Rehabilitasyon Kursu'nda görev yapan ö retmenler birebir olarak uygulamı tir.

ORTAM VE ARAÇ GEREÇ

Ortam ö rencinin dikkatini da ıtıcı bütün sesli ve ı ıklı uyarılarda ayıklanmı tir. Ö rencinin tuvalet ve yiyecek ihtiyaçları giderilmi tir. Uygulamadan önce gerekli olan araçlar (kamera, metinler, kronometre, kayıt çizelgesi) ortamda hazır bulundurulmu tur. Ö rencinin dikkatini da ıtmayacak ekilde yerle tirilmi tir.

Uygulama sırasında kullanılan metinler 107 kelimedenden olu maktadır. Bu metinlerde 3_ 4 kelimedenden olu an cümlelerin seçilmesine dikkat edilmi tir. Metinler comics sons yazı tipi kullanılarak 16 punto ile yazılmı tir.

GEREKSENİMLERİN BELİRLENMESİ

Öğrenciye öğretilecek olan becerinin seçiminde öncelikle öğretmenle görüşme yapılmış yapılan görüşmeler sonucunda öğrencinin okumayı kazandı fakat akranlarıyla karşılaştırıldığında okuma hızında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmış ve okuma hızının kazandırılmasına gereksinim duyduğu ortaya çıkmıştır.

BAŞLAMA DÜZEYİ BELİRLEME

Çalışmaya çocuğun başlama düzeyini belirlemeye yönelik performans alım süreci ile başlanmıştır.

Ayrıca okuma hızı çalışmasının başlama düzeyinin belirlenmesine yönelik önceden dinleme +tekrarlı okuma+geri bildirim+ödül yönteminin uygulama sürecine yer verilmiştir.

Öğrenciye “bugün seninle okuma çalışması yapacağız” denilerek çalışmanın adı söylenmiştir. Öğrenciye kamera gösterilerek “çalışmamız sırasında kamera bizi çekecek, okuma çalışmamız bittikten sonra seninle görüntüleri izleyebiliriz” denilerek pekiştirilmiştir (kameradan öğrencinin kendisini izlemesi öğrenci için pekiştirici etkinliktir) Metinler gösterilerek “bak bunlarda çalışmamız sırasında okuyacağımız metinler. Bunların ikisi de aynı. Bu senin metnin, bu benim metnim. Sen metnini okurken ben kendi önümdeki metinden okuduklarımızı takip edeceğim. Sen okurken doğru okuduğunuz kelimeleri, yanlış okuduğunuz kelimeleri benim metnimde işaretleyeceğim. Okumamız bittikten sonra doğru okuduğunuz kelimeler, yanlış okuduğunuz kelimelerin sayısını ve metnimizi ne kadar sürede okuduğunuz hesaplayacağız. Sonra bunları grafiklere işaretleyeceğiz. Tüm çalışmalarımızın sonunda okuman hızlanacak ve artık sen metinleri daha kısa sürede okuyacaksın” denilerek öğrenci çalışmaya için güdülenir. Öğrenciye kurallar açıklanır. ‘Berkay çalışmamız sırasında metnimizi başından sonuna kadar okuyacağız’, denilerek metin öğrenciye gösterilir. ‘Metnimiz bitene kadar sadece metnimizi okuyoruz. Eğer çalışmamızın sonuna kadar kurallara uyarasan seninle birlikte kameradan kendimizi izleyeceğiz’

Öğretmen “okumaya hazır mısınız?” dedikten ve “hazırım” cevabını aldıktan sonra “bu metni en güzel okumanla oku” yönergesi verilerek performans alım sürecine başlanır. Öğrencinin ilk kelimeyi okumaya başlamasıyla birlikte kronometre başlatılmıştır. Bir dakika sonunda öğrencinin kaldığı yere öğretmen kendi önündeki metinden işaretleyerek öğrencinin metni sonuna kadar okuyup bitirmesi beklenmiştir. Ayrıca tüm metni kaç dakikada okuduğu kaydedilmiştir. Öğrenci birkaç kez satır atlamıştır. Bu durumda öğretmen satırı göstererek öğrencinin okumaya devam etmesini istemiştir. Öğrencinin 3 saniye içinde okuyamadığı kelimeler öğretmen tarafından okunarak öğrencinin okumaya devam etmesi sağlanmıştır. Öğrencinin yanlış okuduğu ve okumadan atladığı kelimeler, tüm metinde işaretlenmiştir.

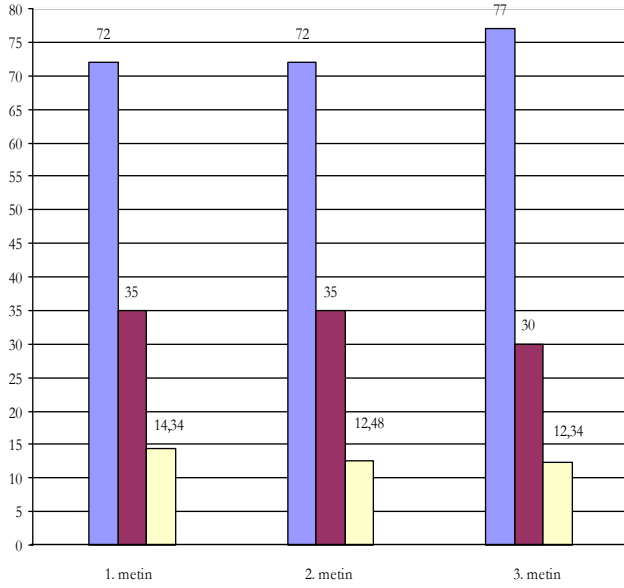
Verilerin puanlanması: Öğrenci 1 kelimeyi 3 saniye içinde doğru okuduğunda ve hatalı okuyduğunda 5 saniye içinde kendisi düzelttiyse doğru okunan kelime olarak kayıt edilmiştir. Öğrencinin yanlış seslettiği ve 3 saniye içinde okuyamadığı böylece öğrencinin yerine öğretmenin okuduğu kelimeler yanlış okunan kelime olarak kayıt edilmiştir. Tüm metinde ve ilk 1 dakikada öğrencinin doğru ve yanlış okuduğu kelimeler belirlenmiş, aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

	1. MET N	2. MET N	3. MET N
Tüm metinde do ru okudu u kelime sayısı	72	72	77
Tüm metinde yanlı okudu u kelime sayısı	35	35	30
lk 1 dakikada Do ru okudu u kelime sayısı	5	3	3
lk 1 dakikada yanlı okudu u kelime sayısı	3	3	4
Metnin tamamını okudu u süre	14.34	12.48	12.34

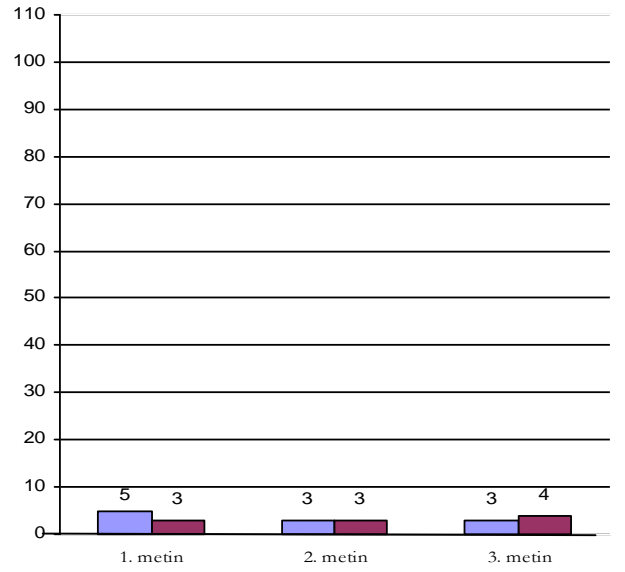
Ö renciye çalı ma süresince uydu u kurallar betimlenir ve çalı manın ba ında açıklanan ödül 'kamera ile kendisini izlemesi' ö renciye verilerek performans alımı bitirildi.

Yukarıda açıklandı 1 ekilde yapılan ba lama düzeyi belirleme oturumlarının sonuçlarına göre 3. metinde do ru okudu u kelime sayısının arttı 1, yanlı okudu u kelime sayısının azaldı 1 görülmü tür. Ayrıca 3. metinde metnin tamamını okudu u süre kısalmı tır. Sadece ba lama düzeyi belirledi imiz bu oturumlarda okuma hızının artması, okudu u do ru kelime sayısının artması ve yanlı kelime Sayısının azalması yöntemin uygulama sonrası etkili olaca ı izlenimi vermi tir.

BA LAMA DÜZEY

■ Öğrencinin Doğru Okuduğu Kelime Sayısı
■ Öğrencinin Yanlış Okuduğu Kelime Sayısı
□ Öğrencinin 107 Kelimelik Metni Okuduğu Süre (dk. olarak)

■ Ö rencinin 1 dk. Do ru Okudu u Kelime Sayısı
■ Ö rencinin 1 dk. Yanlı Okudu u Kelime Sayısı

Ö retim oturumları

Oturum sayısı: Uygulanan ö retim planı 12 oturumdan oluşmaktadır.

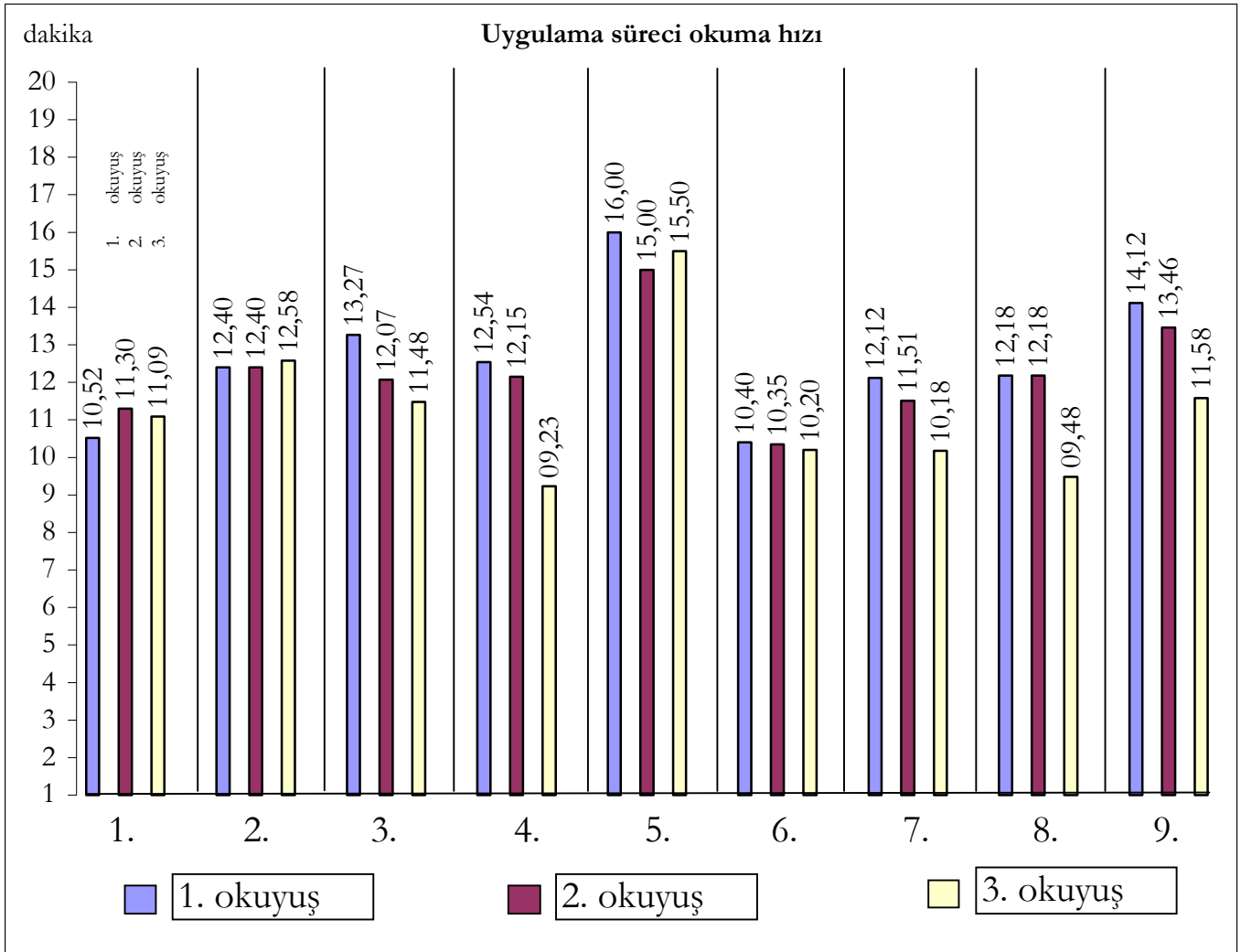
Uygulama süreci: Ortam araç ve gereçler performans alım sürecinde belirtildiği gibi düzenlenmiştir. Uygulama öncesinde öğrencinin öğretmen ile yapılan görüşmeler sonucunda, öğrenci için en etkili olan peki tirecin oyuncak araba olduğu belirlendiği için sürece bu peki tireç ile başlanmıştır. Sonraki süreçlerde peki tireç havuzu oluşturularak öğrencinin ödülü seçmesi sağlanmıştır.

Öğrenciye “bugün seninle okuma çalışması yapacağız” denilerek çalışmanın adı söylenmiştir. Öğrenciye kamera gösterilerek “çalışmamız sırasında kamera bizi çekecek denilir. Metinler gösterilerek “bak bunlarda çalışmamız sırasında okuyacağımız metinler. Bunların ikisi de aynı. Bu senin metnin, bu benim metnim. Sen metnini okurken ben kendi önümdeki metinden okuduklarımızı takip edeceğim. Sen okurken doğru okuduğunuz kelimeleri, yanlış okuduğunuz kelimeleri benim metnimde işaretleyeceğim. Okumamız bittikten sonra doğru okuduğunuz kelimeler, yanlış okuduğunuz kelimelerin sayısını ve metnimizi ne kadar sürede okuduğunuz hesaplayacağız. Sonra bunları grafiklere işaretleyeceğiz. Tüm çalışmalarımızın sonunda okuman hızlanacak ve artık sen metinleri daha kısa sürede okuyacaksın” denilerek öğrenciye çalışma için güdülenir. Öğrenciye kurallar açıklanır. “B. çalışmamız sırasında metnimizi başından sonuna kadar okuyacağız” denilerek metin öğrenciye gösterilir. “Metnimiz bitene kadar sadece metnimizi okuyoruz. Eğer çalışmamızın sonuna kadar kurallara uyarsan ve metni benim istediğim sürede okursan en sevdiğin bu kırmızı araba ile oynayacaksın” denilerek peki tireç açıklanır.

Öğretmen şimdi beni dikkatli bir şekilde dinle ben sana bu metni okuyacağım dedi ve metni okudu. Öğretmen okurken öğrencinin dinlemesini kontrol eder. Öğretmen metni okuduktan sonra öğrenciye “Harikasın sen, ben metnimizi okurken dikkatli bir şekilde beni dinledin galiba sen oyuncak arabanla oynayabileceksin” diyerek öğrencinin çalışmaya davranışlarını pekiştirir. Daha sonra “Bu metni en güzel okumanla oku.” yönergesi verilerek metin öğrenciye bir kere okutuldu. Öğrencinin metnin ilk kelimesini okumasıyla birlikte kronometre çalıştırıldı. Tüm metni okurken doğru okuduğunuz kelimeler, yanlış okuduğunuz kelimeler, okumadan atladığınız kelimeler kayıt edildi. Öğrenci okuduktan sonra “Harikasın, sen metni sonuna kadar çok güzel okudun” denilerek çalışmaya davranışları pekiştirilir. “Bak, sen 10 dakika 52 saniyede, 107 kelimedenden 3 tane kelimeyi yanlış okudun 104 kelimeyi doğru okudun.” denilerek öğrenciye okumasıyla ilgili dönüt verilir. “Evet, şimdi ben sana bu metni ikinci kez okutacağım, bakalım sen daha hızlı ve daha az hata ile okuyabilecek misin?” denildi. Öğrenciye “şimdi en güzel okumanla oku.” yönergesi verildikten sonra öğrencinin metnin ilk kelimesini okumasıyla birlikte kronometre çalıştırılır. İlk süreçte uygulandı gibi öğrencinin tüm metni okuduğunuz süre, metni okurken doğru okuduğunuz kelimelerin sayısı, yanlış okuduğunuz kelimelerin sayısı, okumadan atladığınız kelimelerin sayısı kayıt edildi. Veriler kayıt edildikten sonra öğrenciye “Harikasın sen, metnimizi sonuna kadar çok dikkatli bir şekilde okudun, sen okurken, ben doğru okuduğunuz kelimeleri, yanlış okuduğunuz kelimeleri kayıt ettim. Sen, 11 dakika 30 saniyede 107 kelimedenden 107 kelimeyi doğru okudun. Bütün kelimeleri doğru okudun harikasın” denilerek öğrenciye okumasıyla ilgili dönüt verilerek pekiştirilir. Öğrenciye birinci grafikte ikinci sütun gösterilerek “Bak sen, bu metni ikinci okuyuşunda, 11 dakika 30 saniyede okumuşsun, okurken de 107 kelimenin tamamını doğru okumuşsun. şimdi ben sana bu metni üçüncü kez okutacağım, üçüncü kez okuyuşunda 10 dakika 55 saniye sürede veya daha kısa sürede okumanı istiyorum ve bu süreyi grafiğimize işaretliyorum” (birinci grafikte üçüncü sütuna öğrencinin ulaşması istenen performansları işaretlenir. Ayrıca ikinci grafikte ikinci sütun öğrenciye gösterilerek “ikinci okuyuşunda kelimelerin tamamını doğru okudun, metni şimdi yine okuyacaksın, bakalım üçüncü okuyuşunda yine bütün kelimeleri doğru okuyabilecek misin, şimdi bu metni en güzel okumanla oku” denilerek, öğrencinin ilk kelimeyi okumaya başlaması ile birlikte kronometre başlatılır. İlk süreçte uygulandı gibi öğrencinin tüm metni okuduğunuz süre, metni okurken doğru okuduğunuz kelimelerin sayısı, yanlış okuduğunuz kelimelerin sayısı, okumadan atladığınız kelimelerin sayısı kayıt edildi. Veriler kayıt edildikten sonra öğrenciye “Harikasın sen, metnimizi sonuna kadar çok dikkatli bir şekilde okudun, sen okurken, ben, doğru okuduğunuz kelimeleri, yanlış okuduğunuz kelimeleri kayıt ettim. Sen, 9 dakika 54 saniyede 107 kelimedenden 1 kelimesini yanlış 106 kelimesini doğru okudun” denilerek birinci grafiğin üçüncü sütununu gösterilerek “Bak ben senden 10 dakika 55 saniye sürede veya bundan daha kısa sürede okumanı istiyordum. Sen, 9 dakika 54 saniyede sürede okumuşsun.”

diyerek okuma süresi gösterilir. “Sen belirledi imiz süreden 1 dakika daha kısa sürede okumu sun.” denildi. (veya hedefe ula madıysa, “Bak, senden sürede veya daha kısa sürede, okumanı istemi tim. Sen, sürede okumu sun” denilerek grafikte okuma süresi gösterilir. “Sen, belirledi imiz süreden daha uzun sürede okudun. Sen, süreden daha uzun bir sürede okudu un için bu ödülü kazanamadın” denildi.) stenen süreden daha kısa sürede okudu u için ö renciye oturum ba nda söylenen peki tireç verildi

Di er 8 oturumda da aynı süreç tekrar edilerek uygulandı. Bütün veriler a a ıdaki grafiklerde ayrıntılı olarak bilgilerinize sunulmu tur.

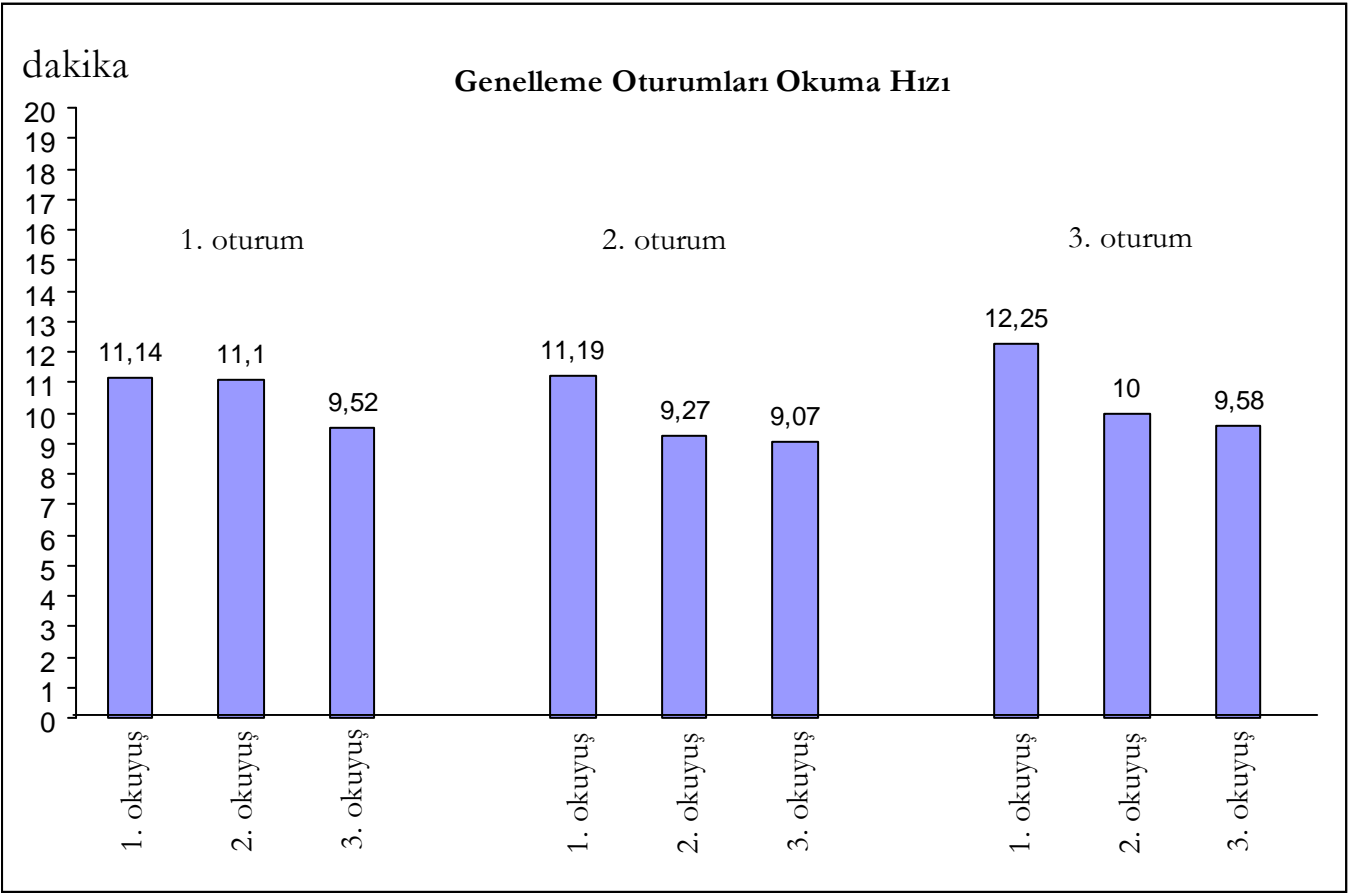

9 ö retim sürecinin sonunda ö retimin yönteminin etkilili ini belirlenmesi için 3 genelleme oturumuna yer verilmi tir. Bu oturumlarda ö retmen de i imine gidilmi tir. Ö retim oturumlarında uygulanan süreç uygulanmı tir.

SONUÇ VE BULGULAR

Yöntemin uygulandı ı 9 ö retim oturumunun sonrasında önceden dinleme+tekrarlı okuma+ödül+geri bildirim yönteminin genelleme a amasında ki i genellemesine gidilmi tir.9. oturumdan sonra farklı ö retmenler yöntemi yukarıda açıklandı ı ekilde uygulamı lardır. Genelleme oturumlarında ve ö retim oturumları sonucunda okuma hızının arttı ı izlenimi edinilmi tir. Ö retim oturumları grafi i yukarıda verilmi tir.

Genelleme oturumları sonuçlarını gösteren grafik a a ıda verilmi tir.

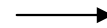

Okuma hızının artırılmasında kullanılan yöntemlerin etkililiği çocuklara göre de iklilik gösterebilmektedir. Birkaç yöntem uygulandıktan sonra öğrenci için uygun olduğu düşünülen yöntem kullanılmalıdır. Ancak yapılan uygulama sonucunda heceleyerek okuyan hafif derecede zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerle down sendromlu öğrencilerle önceden dinleme+tekrarlı okuma+geri bildirim+ödül yöntemi kullanılarak olumlu sonuçların alınacağı okuma hızı çalımları yapılabileceği izlenimi edinilmiştir.

ÖNEM:

7. sınıf öğrencilerinin okuma hızı performansı göz önüne alındığında öğrencimiz B'nin okuma hızı performansının artırılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Okuma hızı bütün akademik alanlarda öğrencinin okuduğunu anlama performansını etkilemektedir. Bundan dolayı okuma hızındaki artış öğrencinin diğer alanlardaki düzeyini de olumlu etkilemektedir. Bunun için önceden dinleme, tekrarlı okuma, geri bildirim, ödül yöntemi okuma hızını arttırmak için seçilmiştir. Bu yöntem sayesinde öğrenciye okuma hızı artışlarında doğru ve yanlış okuduğu kelimelerde anında dönüt verilebilmektedir. Ayrıca öğrenci okuma hızı anlamında güdülenebilmektedir. Yöntem içerisinde öğrenciye retimsel amaçlar öğrencinin performansındaki ilerlemelere yönelik belirlendiği için gerçekçi amaçlar konuluyor ve ilerlemeler matematiksel verilere dayandığı için kolay gözlemlenebilir şekilde değerlendirilebiliyor.

(Örneğin; Uygulama sırasında kullanılan 'Paran yoksa Havuç da yok' adlı metni öğrenci 2. okuyuşunda 12 dakika 15 saniye sürede okumuştur. 3. okuyuşa geçmeden önce bu sürenin %5'i hesaplanmış [12 dakika 15 saniye = 735 saniye, 735x%5= yaklaşık 37 saniye beklenen okuma süresi 11 dakika 38 saniye olarak belirlenmiştir.] Sonuç olarak öğrenciden en fazla 11 dakika 38 saniye içerisinde ilgili metni okuması istenmiştir. Güdüleme olarak kullanılan bu teknikten sonra öğrencinin metni 9 dakika 23 saniye sürede beklenileninden altı dakika ile okuduğu gözlemlenmiştir. Öğrenci beklenen süreden daha kısa sürede okuduğu için pekiştirilmiştir.

ÖNER LER:

Uygulanan önceden dinleme+tekrarlı okuma+geri bildirim+ödül yöntemi okuma hızının arttırılmasında etkili bir yöntemdir. Ancak, etkilili in arttırılması için a a ıdaki konulara dikkat edilmesi gerekti i dü ünülmektedir.

Ö rencinin okurken 3 saniye içinde okuyamadı ı kelimenin düzeltilerek okunması ve ö renciden okumaya devam etmesi istenmektedir. Bu uygulama sırasında dikkat edilmesi gereken önemli bir noktada yardım tuza ına dü ülmemesidir. Çünkü çocuklar bu durumu kullandıklarında ço u kelimeyi okumak için çaba sarf etmemektedirler.

Di er bir nokta ise ö renci okurken, imdi güzel okuyorsun daha hızlı okuyabilirsin gibi ö renciyi güdüleyici yönergeler verilmelidir.

Yöntemin ö renci açısından de erlendirilmesi; hesaplamalar sırasında (do ru kelime, yanlış kelime, dakika hesapları) ö rencinin beklemesi sırasında davranı probleminin çıkmaması için ö rencinin uygun davranı ları peki tirilmelidir. Tekrarlı okumalar sırasında, ö rencinin sıkılmasını önlemek için ö renci iyi güdülenmelidir. Metinler hazırlanırken ö rencinin ilgi alanları dikkate alınmalıdır. Ö rencinin ö retimden önce temel ihtiyaçlarının giderilmi olmasına dikkat edilmelidir.